

Daha iyi olabilirdi...

RIFAT N. BALI

Haluk Şahin

Johnson Mektubu:

Türk-ABD İlişkilerini Değiştiren Olayların
Perde Arkası

Gendaş Kültür, 2002, 152 s.

Son birkaç yılda Türkiye'nin kültürel gelişimine ve üniversite sayısının artmasına paralel olarak yayın piyasası da canlandı. Pek çok yayınevinin kurulduğunu, dergi ve kitap çeşidinin arttığını gözlemliyoruz. Özellikle edebiyat alanında yazarlar Türkiye ölçülerine göre önemli sayılabilecek telif ücretleri alabiliyor, on veya yüz binler mertebesinde baskı adetlerinden söz ediyor, reklam ajanslarının desteğiyle tanıtım kampanyaları düzenleniyor. Yayınevlerinin kitabın da bir ticari ürün olduğunu, her hafta piyasaya çıkan onlarca yeni kitap arasında yer edinmek ve çok satılmak için tüketicinin, yani okurun dikkatinin çekilmesi gerektiğini, bunun da pazarlama kampanyalarıyla gerçekleştirileceğini nihayet anlamış olmalarını yeni bir gelişme olarak görebiliriz.

Gazeteci kökenli yazarların kendilerine tahsis edilen köşelerde kendi kitaplarını reklam etmeleri, kitap satışlarının artmasını sağlayacak bir başka pazarlama yöntemi. Ayrıca bu yazarların, ait oldukları medya cemaatinin diğer üyelerine kitapları hakkında methiyeler yayımlatmaları, yine

kendi medya gruplarının televizyon programlarındaki "kitap tanıtımı"na eşlik ediyor ve böylece söz konusu yazarların kitapları aniden manşetlere taşınıyor.

Böyle bir tanıtımın son örneği 22 Nisan 2002 tarihli *Radikal* gazetesinin manşetidir. Manşet *Radikal*'in köşe yazarlarından Haluk Şahin'in *Johnson Mektubu* adlı kitabıyla ilgiliydi. Kitabın konusu, ABD başkanı Lyndon B. Johnson'ın 1964 yılında Kıbrıs'a bir askeri müdahale hazırlığında olan Türkiye'nin başbakanı İsmet İnönü'ye gönderdiği mektuptur. Mektup, İsmet İnönü'ye böyle bir girişimde bulunmaması için gönderilmiş, içerdiği sert ifadelerden dolayı bir skandalı yol açmıştır.

İlk kez 1987 yılında *Gece Gelen Mektup* adıyla yayımlanan bu araştırmanın on beş yıl sonra bu kez *Johnson Mektubu* adını taşıyan ikinci baskısının özelliği, şimdiye ka-

dar emsaline pek rastlanmayan bir "tanıtım"la okurlara duyurulmasıdır. *Radikal* gazetesi belirtilen tarihte Haluk Şahin'in kitabına bir tam sayfa ayırdı, Genel Yayın Yönetmeni İsmet Berkan bununla da yetinmeyip başyazısını bu kitaba hasretti. İlerleyen günlerde bu desteğin başka örneklerine de rastlandı. *Milliyet*'in köşe yazarı Taha Akyol bu çalışmayı "mükemmel bir diplomasi araştırması" olarak nitelendirip Şahin'i kutladı. (*Milliyet*, 29 Nisan 2002.) Benzer şekilde öğretim üyesi Soli Özel de kitabı "önemli bir başyuru kitabı" olarak değerlendirdi. ("Neden 24 Saatlik Süre?", *Radikal Kitap*, 26 Nisan 2002, s. 17.) Kanıksanmış bir meslektaş dayanışmasının bir örneği olan bu durum karşısında yapılacak tek şey soğukkanlı bir şekilde kitabın ne derece nitelikli bir araştırma olduğunu incelemektir.

Haluk Şahin'in kitabının en önemli ve özgün yanı, dönemin, olayları bilfiil yaşamış, ABD dışişleri mensuplarıyla yaptığı bire bir görüşmeleri içermesidir. Şahin bu tanıkların yorumlarını yazıya geçirerek kuşkusuz başarılı bir araştırmacı-gazetecilik örneği vermiştir. Ancak aynı şeyi kitabın tümü için söylemek mümkün değil. Kitabın hem yayıncılık hem de nitelik açısından birçok zaafı vardır. Gazeteciliğin yanı sıra üniversite öğretim üyesi olması nedeniyle bilimsel araştırma ilkelerine vâkıf bir kişi olan Şahin ne yazık ki kitabında bu ilkelerin çoğunu uygulamaya koymayı unutmuş gözükmektedir. Kitabın bir kaynakçası yoktur. Kaynakçayı oluşturan dipnotlara bakıldığında birçok eksiklikler göze çarpmaktadır. Yazar, George Ball'ın anılarına atıfta bulunduğu (s. 29-30) zaman sayfaları belirtme zahmetine katlanmamıştır. Aynı eksiklik George S. Harris'in yorumu (s. 103) ve Andreas Papandreu'nun anılarına dayanarak baba Papandreu'nun Washington ziyaretine ilgili izlenimlerinin aktarıldığı bölüm (s. 91-2)

24 Eylül 1964 tarihli *Hayat* dergisi, Kıbrıs'taki durumun hassasiyetini hafif makineliyle nöbet bekleyen Türkün fotoğrafıyla duyuruyor.